

Rīga, 05.03.2024.
Nr. 1-5/24/3
Nr. 1-03/2024

Latvijas Republikas Ministru prezidentei Evikai Siliņai
Brīvības bulvāris 36, Rīga, LV-1520

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrei Ingai Bērziņai
Peldu iela 25, Rīga, LV-1494

Zemkopības ministram Armandam Krauzem
Republikas laukums 2, Rīga, LV-1981

Par līdzvērtīgām tiesībām meža nozarē strādājošajiem

Latvijas mežu īpašnieki un visi meža nozarē strādājošie izjūt arvien lielāku nevienlīdzību un netaisnību gan Latvijas likumdošanā, gan Eiropas Savienības noteiktajās normās. Latvija ir viena no mežiem bagātākajām Eiropas valstīm, un racionāla zemes apsaimniekošana, audzējot mežu un iegūstot koksnes ražu, ļauj nodrošināt vairāk nekā 40 000 tiešo darba vietu visā Latvijā; īpaša nozīme tam ir ārpus pilsētām. Diemžēl šī brīža politiskā dienaskārtība nostāda nozari krīzes priekšā, tāpēc aicinām politikas veidotājus ieklausīties būtiskākajos iebildumos, lai kopā veidotu nozarei samērīgu un godīgu politiku, kas ļauj saglabāt darba vietas, vairojot iekšzemes kopproduktu un stiprināt ekonomiku.

1. Nekavējoties pieņemt izmaiņas normatīvajā regulējumā par kompensācijām saimnieciskās darbības ierobežojumiem aizsargājamās teritorijās

Viens no aktuālajiem jautājumiem, kurā nozare lūdz tūlītēju iesaisti, ir jautājums par kompensācijām mežu īpašniekiem, kuru mežu zemes tiek nodotas dabas aizsardzībai.

Mežu īpašnieki nav pret saprātīgu dabas aizsardzības politiku, taču mežu īpašnieki visā Latvijā ir nonākuši faktiski beztiesiskā stāvoklī, jo, lai arī neformāli, pēc būtības viņu zeme tiek nacionalizēta.

Proti, šobrīd likums nosaka, ka par vienu hektāru, kurā meža īpašniekam liegta saimnieciskā darbība, tiek maksāti 50 līdz 190 eiro gadā, kas var būt pat mazāk par 1% no meža reālās vērtības. Godīga un atbilstoša kompensācija būtu mežaudzes tīrās tagadnes vērtības apmērā.

Tāpēc aicinām nekavējoties noteikt taisnīgas, mežaudzes tirgus vērtībai atbilstošas kompensācijas par meža zemēm, kam, veidojot īpaši aizsargājamās dabas teritorijas un mikroliegumus, noteikti ierobežojumi. Līdz taisnīgas kompensāciju sistēmas ieviešanai pieprasām nekavējoši apstādināt jaunu aprobežotu teritoriju veidošanu un nepastiprināt aprobežojumus jau izveidotajās.

2. Nekavējoties izstrādāt programmu brīvprātīgai dabas aizsardzības sistēmas ieviešanai Latvijā

Valstij veidojot jaunas īpaši aizsargājamas dabas teritorijas, zemes īpašnieki vairumā gadījumu tiek nostādīti fakta priekšā, ka viņu īpašums ir iekļauts jaunā aizsargājamā teritorijā. Tas neveido pozitīvu meža īpašnieku attieksmi pret dabas aizsardzības sistēmu. Citāda situācija un attieksme veidotos, ja meža īpašnieki varētu brīvprātīgi izvēlēties platību, ko nodot dabas aizsardzībai. Eiropā šāda prakse jau pastāv, piemēram, Somijā, kur mežu īpašnieki iesaistās teritoriju novirzīšanā dabas aizsardzībai. Šādā sistēmā īpašnieki var lemt par savu meža platību izslēgšanu no saimnieciskās darbības, slēdzot līgumu ar valsti un saņemot kompensāciju atkarībā no līguma termiņa un ierobežojumiem.

3. Ievērot samērīguma un saprātīguma principu un mazināt birokrātiju, veicinot konkurētspēju ar pārējām ES un citām valstīm

Pašlaik Latvijas pieeja dažādu Eiropas direktīvu un regulu ieviešanā padara daudzas nozares, tostarp mežsaimniecību un kokrūpniecību, mazāk konkurētspējīgas.

Piemēram, tāda pārtikusi valsts kā Zviedrija savos solījumos Eiropas Komisijai par dabas aizsardzības mērķiem tālredzīgi balansē vides un mežu apsaimniekošanas dzīvotspējas un attīstības mērķus, solot palielināt aizsargāto platību apjomu no 15,5% uz 17,7% ES noteikto 30% vietā. Tikmēr Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija tiecas izpildīt maksimālos mērķus, nekautrējoties pazaudēt vismaz 7 500 darbavietu meža nozarē strādājošajiem. Norādām, ka attiecīgo plānošanas dokumentu saturā nav aprēķinu, cik hektāru un kādās vecumklasēs mežaudzes tiks aprobežotas, līdz ar to nozares ekspertu vērtējumā ietekme var būt vēl lielāka. Latvijas valdībai daudz prasmīgāk ir jācīnās par savu iedzīvotāju interesēm un tā vietā, lai vienmēr tiektos sasniegt lielākos ierobežojumus, būtu jāpanāk līdzvērtīgs aizsargājamo teritoriju īpatsvars, un kas vēl svarīgāk - jāveido dabas aizsardzības sistēma, kas aizsargā ne vien pašas dabas vērtības, bet arī to veidotājus, negraujot mūsu ekonomikas iespējas šīs aktivitātes finansēt vienlīdz labi, kā to dara citas ES meža nozares lielvalstis.

Atmežošanas regula, kuras pamatmērķis ir nogriezt no Eiropas tirgus produktus, kas trešajās valstīs iegūti neatgriezeniska mežu izciršanas procesa rezultātā, jau no šā gada beigām paredz visiem Latvijas meža nozares uzņēmumiem radīt virkni jaunu darbavietu bez reālas pievienotās vērtības, lai manuāli, darbietilpīgi un bez automatizācijas iespējām aizpildītu datubāzi koksnes produktu izsekojamībai ES iekšienē par spīti faktam, ka Latvijā meža zemju platības konstanti pieaug un atmežošana notiek stingri regulēta procesa ietvaros - mainot zemes lietošanas mērķi.

Latvija nav spējīga konkurēt ar jau pašlaik sankcionēto koksnes produkciju, kas Eiropā masveidā ieplūst no Krievijas un Baltkrievijas, savukārt pašas ES solījumi aplikt ar adekvātu ievadmitu vai vispār neielast ES tirgū "zemāka standarta" ražojumus ir teju neizpildāmi. Latvijai ir jābūt ne tikai kā paraugmūrim sankcionēto produktu apturēšanā, bet arī stingras un vienotas politikas veidošanas līderim Eiropā.

Vēlamies vērst uzmanību arī uz ES plānotajiem ETS 2 sistēmas CO₂ nodokļiem degvielai, kas paredz nepiemērot šo nodokli meža tehnikai, taču pieredze rāda, ka Latvijas centība var spēlēt par sliktu nozarei, šo nodokli piemērojot bez izņēmumiem. Aicinām ņemt vērā, ka mežsaimniecībā izmantojamā tehnika ikdienā nepārvietojas pa koplietošanas autoceļiem, tomēr maksā pilnu akcīzes nodokli, tāpēc valdības nespēja risināt papildu nodokļu slogu būtu nepieņemama.

Tāpat lēmumu pieņēmējiem jādara viss iespējamais, lai Latvijas meža nozarē strādājošajiem būtu tādi paši nosacījumi kā konkurentiem Somijā, Zviedrijā, Igaunijā vai citur Eiropā, jo jau pašlaik valsts veidotā politika nozari nostāda sliktākās pozīcijās: kā piemēru var minēt gan augstos darbaspēka nodokļus, gan slimības lapu atmaksas sistēmu.

Meža nozarē strādājošie aicina neatlikt šos būtiskos jautājumus, kas kritiski ietekmē nozares darbību un starptautisko konkurētspēju. Lai sarunu ceļā kopīgi rastu risinājumus, aicinām nekavējoties veidot darba grupu, kas vienkopus pulcētu gan nozares pārstāvjus, gan svarīgākos politikas veidotājus.

Arnīs Muižnieks
Latvijas Meža īpašnieku biedrības valdes priekšsēdētājs

Artūrs Bukonts
Latvijas Kokrūpniecības federācijas izpilddirektors

Juris Lazdiņš
Zemnieku saeimas valdes priekšsēdētājs